

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Ramon Maiztegi Iriarte

*Elgoibar,
Gipuzkoa
(1921-2005)*

Aurkibidea

Biografia

1921ean jaio zen Elgoibarren Ormaetxea etxean eta lau urte bete arte bizi izan zen bertan. Ondoren, Santa Klara kalera joan zen bizitzera anaia eta gurasoekin batera. Aita Soraluzekoa zen eta ama bergarra. Gerra etorri zenean, ikasteari utzi behar izan zion, eta frontera eramane zuten Eibarrera; 15 urte besterik ez zituen. Gerra ostean, "Estarta y Ecenarron" hasi zen lanean, eta han aritu zen bere bizitza osoan. Erlijiosoa, mendizalea eta euskaltzalea, ez zen inoiz ezkondu. Morkaiko mendizale elkartearen, Gure Bide elkartearen, Odol emaileen elkartearen eta "Cooperativa Elgoibarresaren" sortzaileetarikoa bat izateaz gain, "Club Deportivo Elgoibar" elkartearen zuzendaritzan ere egon zen.

Zintak

EGB-018

- **Proiektua:** Elgoibartarren esanetan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Leon, Jabi
- **Data:** 2002-04-22
- **Iraupena:** 112 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k):** Irisarri, Estitxu

Pasarteak

1. Ormaetxea jauregian jaioa; etxeko giroa; biografia

- **Erref:** EGB-018/001
- **Iraupena:** 0:03:52. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:03:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ramon Elgoibarren jaio zen 1921ean Ormaetxea jauregian. Gero 4 urte zituela Santa Klarara joan zen bizitzera eta han pasatu du bizi osoa. Deba kalea nolakoa zen orduan; ez zegoen ezer. Sei familia bizi ziren euren eraikinean. Etxean aita-amak, anaia eta bera bizi ziren. Amak etxeko lanak egiten zituen.

Lehengo Elgoibar eta oraingoaren arteko aldea. Elgoibarrek kanpandorrea izan du berezia. Aita Soraluzekoa zen eta ama bergararra. Aitak lana topatu zuelako Elgoibarren etorri ziren Elgoibarrera bizitzera.

2. Ormaetxea jauregia

- **Erref:** EGB-018/004
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:05:35. **Bukatu:** 00:06:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Euren etxea handia zen, jauregia izandakoa, eta armarria ere bazuen. Eraikinean bizi ziren familiak.

3. Saturnina Ciaran irakaslea; Pilar ikastetxea

- **Erref:** EGB-018/005
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:06:45. **Bukatu:** 00:09:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak

Laburpena:

<p>Lehenbizi parbuluetan ibili zen eskola publikoan. Saturnina Ciaran elgoibartarra zen irakaslea eta umeei ipurdiak garbitu eta dena egiten zien. Eskola publikoan bi urte egin ostean Pilarrera joan zen. Zuzendaria Anbrosio Egia zen eta klaseak gaztelaniaz ematen zituen euskaraz ez zekien eta. Euskaraz hitz egitearren jolas-ordu gabe zigortzen zituzten. Eskolako ordutegia. Gabonetan eta abuztuan izaten zituzten oporrak.</p>

Transkripzioa

- Ze eskolara jun ziñan?
- Lelengo juten giñan, zera, publikuetara, "públicas".
- Aita Agirre plazan, hamen, Plaza Txikitan.
- Bai, hori da, bai.
- Eta zenbat urterekin hasi ziñen?
- Han? Ba, zazpikin.
- Zazpi urterekin.
- Bai.
- Parbuluak eta ez zezen?
- A, parbuluak bai, harek aparte.
- Nun ein zenittun parbuluak?
- Hantxe, hantxe bertan [...] Saturnina Ciaran, horrek merezi zaban omenajia. Ume guztiak, eskolia, ipurdixa garbittu ta danak eitten zittuan harek.
- Elgoibartarra zan bera?
- Elgoibartarra, bai, Saturnina Ciaran. Hil zan aspaldi. Oin haura bizi balitz, ba, eukiko zittuan, ba, larogeta hamasei bat urte.
- Eta parbuluetan zenbat urterekin hasi ziñaten?

- A, ez dakit nik zenbatekin, han pasatzen [zendun] pare bat urte eta gero pasatzen ziñan ta gero hemen...

- Goiko pisura, ezta?

- Pilar ipini ziuen [...] zeorri, ta gu Pilarrera pasau giñan.

- Pilarrera, hona, Urasandira.

- Bai, ta durua pagauta hillian.

- Eta zenbat urterekin pasau ziñan Pilarrera? Esan diazu zazpi urterekin hantxe...

- Bai, ba, zortzi-beatzikin.

- Han, pare bat urte eman zenittun hantxe.

- Bai, bai.

- Eta gogoratzen dozu publiketan zein zan zure maistra edo? Ze maistra izan zendun.

- Ba Ambrosio, direktoria zan Don Ambrosio Egia.

- Egia. Elgoibartarra zan bera?

- Ez. Hor, e... Aretxabaleta aldekoa edo, ez dakit baiña, nik ez dakit seguru, hangua izango zan. Euskeraz ez zekixen.

- Erderaz eitten zaban dana klasia.

- Bai, dana, dana.

- Orduan zuek ikasi erderaz ein zenduten?

- Bai.

- Pilarrian ere?

- Bai, erderaz dana.

- Maistrak eta irakasliak.

- Bai, gero etorri zian, hamen hau remesa berrixau ta oin ematen dabe, baiña, lehen ez.

- Lehen dana erderaz.

- Dana erderaz.

- Eta zuen artian zelan eitten zenduten?

- Guk, e... gure kastigua zan, e... "¡sin recreo, ala, fuera!"

- Euskera eittiagaittik.

- Bai, euskeraz eittiagaittik. [...] "casa, perro" ta esaten giñun ta...

- Eta gogoratzen dozu zein zan zeneukaten ordutegixa edo, klasera juteko?

- Zerera juteko?

- Bai.

- Ba goizian beatzietan eta gero, urtetzen giñan hamabixetan.

- Ta arratsalde?

- Arratsaldian, ba, ze, lauretatik seiretara edo.

- Eta oporrak egoten zian?

- Bai.

- Ez gaur egun modukuak, ezta?

- Ez! Oin dia, oin dia, oin dia... "supervacaciones".

- Zelakuak zian? Zenbat egoten zan, oporrak? Holan, Gabonetan edo zeoze?

- Bai, bai, Gabonetan hamabost egun ta bestian hillebete edo.

- Hillabete abuztuan.

- Bai, agostuan.

- Eta Aste Santuan?

- Ba Aste Santuan egongo zan hola, honek e... Nuestra Señora del Pilar, ta danak zela zian erlijiosuak, ba astebete bai, behintzat, eitten genduan.

4. Kirol asko egiten zuten

- **Erref:** EGB-018/007
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:11:20. **Bukatu:** 00:11:56

- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:

Beste entretenimendurik ez eta kirola egiten zuten.

5. Eskolako zigorrak

- **Erref:** EGB-018/008
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:11:56. **Bukatu:** 00:13:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak

Laburpena:

<p>Zigor moduan hainbat bider esaldi bera idaztarazten zieten, baina bestelako zigor gogorrik ez zieten ezartzen. Don Erasmo irakaslea omen zen gogorra, baina ez zen izan bere irakaslea.</p>

6. Eskolatik Eskoriatzara txangoa

- **Erref:** EGB-018/010
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:13:55. **Bukatu:** 00:15:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

<p>Lau liburu oinarrizko izaten zituzten eskolan. "Don Quijote" irakurtzen zuten irakurketa egiten zutenean. Urtean behin txangoa egiten zuten ikaslerik aurreratuenekin. Gogoan du behin Eskoriatzako San Viator ikastetxea ikustera joan zirela.</p>

7. Txikiteoan abestu ere egiten zen

- **Erref:** EGB-018/012
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:16:40. **Bukatu:** 00:18:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

<p>Lagunarteko giroa kalean. Kalean kuadrilla handiak ibiltzen ziren eta txikiteoa egindakoan abestu egiten zuten. Condenekoa tabernan pasatzen zuten denbora asko. Ardoa edaten zen normalean eta txakur haundi bat balio izaten zuen.</p>

Transkripzioa

- Ze giro egoten zan lehen Elgoibarren, Elgoibarko tabernetan?
- Girua? Ona.
- Girua ona? Zelakua izaten zan? Asteaz zehar jendia ze ordutan ateratzen zan?
- Hamen jentia poliki kantatzen dau. Ta Elgoibarren juntatzen giñan gu, ba igual giñan hogeta bost bat lagun kuadrillan, juntatzen giñan tabernetan ta lau txikito eran orduko ya bat hasten zan kantuan. Gero juntatzen zian beste [...] ta ixa orfeoia. Alkarrekin kantau ta... Beti ambientia.
- Beste kuadrillakuekin, ezta?
- Oin... Guk bai. Oingo txikiteuak eta, horixe zakan, [...] jentia mozkortu eitten da hori zela da hori...? "El bidón" ta...
- "Botellón"
- "El botellón" ta horrek ta... Orduan ez zauan. Orduan, ba, porroittikan edo bestetikan ta...
- Bai, baiña toki baten jarri ta hantxe jarraitu, ezta?
- Bai, jeneralian bai.
- Toki berdiñian. Jeneralian, ez zan eitten txikiteua taberna batetik bestera ta...
- Bai, bai eitten zan, baiña, juntauta ta gero... Hori da, baiña lasaiago, ez?
- Gure zera zan "Kondenekua".
- "Kondenekua"na beti? Hara juten ziñaten?
- Bai.
- Eta edan, ardua normalian, ezta?
- Bai ba, ardua. Zera, dirurik ez zauan gehixaorako ta!
- Zerbezarik eta holakuak ez.
- Ez.
- Sagardua ta edaten zan?
- Bai, eran bai, baiña lasai, lasai, oseake...
- Zenbat kostatzen zaban txikito bat?
- Txikitua orduan?
- Bai.
- Ba txakur haundi bat edo.
- Ta ze zaozen, kantidade desberdiñak, ez? Erdixa edo osua [...], ezta?
- Segun zelako borondatia dakan zerak.
- Kamareruan borondatian araberia.
- Bai.

8. Elizan emakume eta gizonak aparte

- **Erref:** EGB-018/014
- **Iraupena:** 0:00:31. **Hasi:** 00:19:44. **Bukatu:** 00:20:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Neskak eta mutilak aparte ibiltzen ziren. Elizan ere banatuta esertzen ziren emakume eta gizonezkoak. Azkenean don Jose parrokoak kendu zuen ohitura hori.

9. Mendirako eta perretxikutarako zaletasuna

- **Erref:** EGB-018/015
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:20:15. **Bukatu:** 00:23:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila

Laburpena:

Lehenagoko umeak ezjakinagoak zirela uste du. Mendira asko joaten ziren mutikotan. Erlo, Kalamua eta inguruko mendietara joaten ziren. Beste herri batzuetako mendietara ere joaten ziren tarteka. Perretxikutarako ere zaletasun handia izan du. Urritxak eta zizak batzen zituzten gehien. Mendira joateko arropa eskasa zuten lehen. Oinetakoei ura sartzen zitzairen.

10. "La Elgoibarresa" autobusak

- **Erref:** EGB-018/016
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:23:30. **Bukatu:** 00:25:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Inguruko herrietara ere joaten ziren erromerietara. Oinez edo autobusean ibiltzen ziren batetik bestera. Eibarrera joateko "La Elgoibarresa" autobusak egoten ziren. Pedro Loiola zen hauen jabea. Autobusak utzi ondoren fundizioa eduki zuen. Gerra aurretik Ezkion Ama Birjina azaldu zela esaten zutenean ere jendeak autobusa alokatzen zuen hura ikustera joateko.

11. Gerra-ostean udalak duxak jarri zituen kalean

- **Erref:** EGB-018/019
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:28:02. **Bukatu:** 00:29:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Etxeetan ez zen duxarik egoten eta presara joaten ziren bainatzera. Udalak gerra-ostean duxak jarri zituen San Frantzisko kalean. Fabrikatik irtendakoan jendea hara joaten zen txandaka duxatzera. Emakume batek garbitu eta zaintzen zituen duxak eta zerbait ordaindu egin behar izaten zen. Horren aurretik presan edo etxean palanganarekin garbitzen ziren.

12. Hondartzara bizikletaz joaten ziren

- **Erref:** EGB-018/022

- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:32:25. **Bukatu:** 00:33:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Bizikletaz joaten ziren Debara hondartzara. Presan ikasi zuen igerian. Bainujantzirik ez zen izaten eta futboleko frakekin bainatzen ziren.

13. Zine parrokiala; zentsura zinean

- **Erref:** EGB-018/023
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:33:35. **Bukatu:** 00:36:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Parrokiako zinea zegoen lehenbizi eta gerra ostean Santolaiak Odeioia ("Odeón" antzokia) ireki zuen. Ceferino Urrestarazu parrokoa zen parrokiako zinearen arduraduna. 1930 inguruan itxi zuten zinea parrokoak ihes egin behar izan zuelako. Zentsura egoten zen zineetan. Txakur handi bi kostatzen zen zinea.

Transkripzioa

- Zenbat zine zeozen Elgoibarren zure ume denboran?
- Elgoibarren? Bat ofiziala, parrokuak zakana, "cine parroquial".
- Hauxe, Errosarixo kalekua.
- Bai, hori, bai.
- Eta zela zakan...
- Eta gero, gerra ostian, ipini zaban Santolaiak "Odeón".
- "Odeón". Eta "cine parroquial" a... parrokoa zein zan, orduan eruatzen zabanak?
- Ceferino Urrestarazu.
- Eta Elgoibartarra zan bera?
- Ez, ez. Horrek, parroko horrek, gerra denporan tokau zan ta... enfrontamentu batzuk ikusi zittuan. Politikan badakizu ze pasatzen dan.
- Eta alde egin behar izan zaban?
- Bai.
- Eta ya laga ein zuan zinia?
- Bai.
- Gogoratzen al dozu, gutxi gorabehera, ze urtian edo itxi zan zine hori?
- E... hori, zera, "cine parroquial"?
- Bai.
- Hori gerra aurretik, hor, "veinti nueve, treinta" edo holakon bat.
- Holan itxi zaben?
- Bai.
- Eta parrokuak aurrerao edo, osea, aurretik eruatzen zaban, ez?
- Bai, ta gero egoten zan ba "censura": haura, musuren bat-edo baldin bazauan ba, han e, bat seminaristia edo bateron bat, "dat!", ipini hola zeari ta...

- Agertzen zan.
 - [Musua] ez ikusteko. Ez ikusteko zeari ipinita, objetibuari.
 - Bai, bai, bai. Holakuak eitten zittuzten hor, e?
 - Bai.
 - Zinian? Eta gustokua zenun zinia? Gustatzen zitzaizun zinera jutia?
 - Bai. Jeneralian, izaten zian pelikulak, ba, bakeruenak ta hola.
 - Bakeruanak eta.
 - Bai.
 - Eta ahotsarik gabekuak eta holakuak.
 - Bai ba, [...] zauanian ba...
 - "Tostón" pixkat.
 - Gustora danak, baiña parrokuak eta ez, hori ez da komeni ta bestia ta...
 - Eta zenbat kostatzen zaban ziniak lehen? Gogoratzen dozu?
 - Ba hoixe ba, txakur haundi bi. Erriala pagia ta txakur haundi bi zinia.
 - Txakur haundi bi. Eta ordun, bueno, astero-astero ez ziñeten jungo, ordun?
 - Ba jeneralian, ni, jeneralian, bai, e!
 - Eta ze ordutan egoten zan zinia?
 - Ze ordutan?
 - Bai.
 Atsaldian egoten zan, e... ez dakit, seiretan edo, ta gero, gabian, [oin baiño] goizao, zazpiretan edo beratziretan edo.
 - Igandetan normalian, ez?
 - Bai, igandetan bai, jaiegunian.
 - Eta zelakua zan zinia lehen?
 - Oso politta zan hori lokalori, e!
 - Zelan zauan einda? Ze zauan, komunak sarreran ta...
 - Bai, bai, bai ondo ipinita zauan.
 - Ondo prestatuta.
 - Hori Errosarixo kalia, e!
 - Bai, bai, bai, hemengua.
 - Bai, hori bai.

14. Antzerki-talde onak zeuden herrian; antzezlan ezagunak

- **Erref:** EGB-018/024
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:36:30. **Bukatu:** 00:39:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Antzerkia ikusteko zaletasuna ere izan du. Herrian talde onak omen zeuden. Herriko zenbait artista: Juaristi, Vallejo, Rementeria...</p>
 Orfe&ocute;n Lagun onak taldea ibiltzen zen antzerkiak antolatzen eta antzezten. El Caserío antzezlan. Odeoia inauguratu zen inguruan Las chicas del tren antzezlan ekarri zuten eta zinea egunero beteta egoten zen.</p>

15. Udaletxean zegoen liburutegia

- **Erref:** EGB-018/025

- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:39:10. **Bukatu:** 00:41:16
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

Irakurtzea ere gustatu izan zaio, batez ere historia kontuak. Udaletxean bertan zegoen lehen liburutegia eta liburu ezagunak egoten ziren bertan. Ezin izaten ziren liburuak handik atera eta bertara joaten ziren irakurtzera.

16. 'Marca' eta 'El Diario Vasco' irakurtzen zituen

- **Erref:** EGB-018/026
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:41:16. **Bukatu:** 00:43:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Irakurtzea

Laburpena:

<p>Kirol-kontuak asko interesatzen zitzaizkion, eta As eta Marca egunkariak irakurtzen zituen. Aitak ez zuen egunkaririk erosten baina berak bai; El Diario Vasco irakurtzen zuen La Voz de España baino euskaldunagoa zelako. Lanean hasi zenetik egunero irakurtzen zuen egunkaria. Lehenagoko egunkariak.</p>

17. Domeketan musika plazan; don Eugenio aguazila

- **Erref:** EGB-018/028
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:44:30. **Bukatu:** 00:47:02
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:

Igandetan musika-bandak jotzen zuen plazan. Aguazila jendea zaintzen ibiltzen zen eta dantzarik egiten ez zutenak apartatu egiten zituen. Don Eugenio aguazila zorrotza zen. Domeka iluntzetan izaten zen musika plazan.

18. Euskararen alde egin zuten herritarrak

- **Erref:** EGB-018/030
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:48:04. **Bukatu:** 00:50:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Umetan dena euskaraz egiten zuten. Eskolan ere euren artean euskaraz,

baina irakasleekin gaztelaniaz. Saturnina Ciaran irakasleak bietara egiten zuen. Bazeuden herrian euskararen alde egiten zutenak: Felix Etxeberria `Parapan´, Frantzisko Juaristi, Maite Vallejo, Lurdes Alberdi... Euskaraz ez zekitenek "Habla en cristiano" esaten zuten.

19. Bizikleta lanera joateko erosi zuen

- **Erref:** EGB-018/032
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:51:00. **Bukatu:** 00:53:04
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Aisia » Kirola » Futbola
- Aisia » Kirola » Txirrindularitza

Laburpena:

Morkaiko elkartetik mendira joaten zen. "Gure bide" txirrindulari taldean antolatzaile moduan ere ibili zen. Futbolean ere ibili zen, baina ez omen zen oso ona eta atezain jarri zuten horregatik. Bizikleta Eibarrera lanera joateko erosi zuen, baina gero lasterketetan ere parte hartzen zuen, afizionatu mailan izan arren.

20. Pilota partiduak ikustera Eibarrera

- **Erref:** EGB-018/033
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:53:04. **Bukatu:** 00:53:54
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Gutxitan joaten zen pilota partiduak ikustera, baina tarteka joaten ziren Eibarrera Ogetak-edo jokatzeko zuenean. Elgoibarren plazan jokatzeko ziren partiduak eta esertzearren ordaindu egin behar izaten zen.

21. 10 urtez Elgoibar futbol taldeko zuzendaritzan

- **Erref:** EGB-018/034
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:53:54. **Bukatu:** 00:55:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

Elgoibarko futbol taldeko zuzendaritzan egon zen 10 urtez, 16 urterekin hasita. Bera zuzendaritzan zegoen denboran txapelketa ugari irabazi zituen taldeak. Don Tomas Zubizarreta medikua eta Jose Rezola izan ziren futbol taldeko lehendakariak orduan.

Transkripzioa

- Futbolera Lerunera bai.
- Bai.

- Eta igandero juten ziñan edo zapatuero.
- Hamar urte ein nittuan direktibo, hamar urte ein nittuala direktibo “Club Deportivo Elgoibar”ren.
- Zenbat urterekin?
- Ba, hamaseirekin hasi ta hogeta seirekin laga nion.
- Ordun, oso gaztia sartu ziñan zu direktibo!
- Ba klaro! Bai.
- Eta zelan hori?
- Ba, [...] ikusi zaban dinamikuak giñala ta, ta duako lanak [bestiak be] ezin leike kejau.
- Klaro, hor ez zan ezebe kobratzen, baiña...
- Gaiñera pozik [dagoz], e! Ni direktiban egon naizenian, beti etara dabe “Campeón de Guipúzcoa”, “Campeón de Tercera”, “Campeón de tal”...
- Elgoibarrek atera zaban.
- Bai. Ta hori da, ba, pozgarrixa.
- Bai ta...
- Dana ez da dirua, dirua ez da dana.
- Ta zein zauan presidente “Club Deportivo Elgoibar”en ordun? Ze hori izango zan gerra denboran, gerra denbora ta gerra amaittu ta gero.
- Bai. Don Tomás Zubizarreta medikua...
- Bera zan “Club Deportivo”ko presidentia edo?
- Bai, bai. Ta Jose Rezola ere bai.
- Egon zan presidente?
- Bai.
- Geroxeo?
- Bai, orduntxe, orduntxe [...] zerian...
- Urte haietan, ez?
- Bai.

22. Morkaiko elkartearen sorrera

- **Erref:** EGB-018/035
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 00:55:20. **Bukatu:** 00:56:58
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

Eibarko klub deportiboaren barruan ibiltzen ziren elgoibartarrak eta halako batean herritar batzuk (Etxaniz, Izagirre...) elkartu eta bertako taldea sortzea pentsatu zuten. Horrela sortu zen Morkaiko mendi elkarte 1943an. Iñaki Conde jarri nahi izan zuten lehendakari, baina kartzelan egondakoa zenez Eduardo Agirre jarri zuten ofizialki lehendakari.

23. Pilota partiduak tanto bakoitzean txandatzuz jokatzen ziren

- **Erref:** EGB-018/036
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:56:58. **Bukatu:** 00:58:56
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Lehen ez zegoen pilota irakaslerik, baina jendea beti frontoian egoten zen eta euren kasa ikasten zuten. Pilota partiduak txandaka jokatzeko zituzten, hau da, bakoitzak tanto bat egin eta gero bigarren tantoa. Ez hoztearren egiten zen hori. Pilotari ugari zegoen lehen herrian.

24. San Bartolome jaietako egitaraua

- **Erref:** EGB-018/039
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 01:01:24. **Bukatu:** 01:04:56
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Zezenak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Ez zen erromeria zalea. San Bartolomeak ziren herriko jai garrantzitsuenak. San Bartolome egunean bandaren kontzertua egoten zen. Burgosko banda militarra etortzen zen. Giro oso ona egoten zen jaietan; gainera, jendeak asko abesten zuen kalean. Sokamuturra ere egoten zen. Atrakzioak ere egoten ziren.</p>

25. Mendi-itzulia egin ostean Altolako bainuetxera

- **Erref:** EGB-018/044
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 01:09:12. **Bukatu:** 01:10:28
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna

Laburpena:

Behin bakarrik egon zen Altolako bainuetxean. Mendi-itzulia (Elgoibarko itzulia) egin ostean joan ziren bainuetxera eta berrituta irten omen ziren. Ezagun baten bitartez joan zirenez ez zieten kobratu.

26. Santa Klarako mojak

- **Erref:** EGB-018/045
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 01:10:28. **Bukatu:** 01:12:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Igandero joaten zen mezara parrokiara. Hiru meza egoten ziren parrokiari eta bera 10etako meza nagusira edo goizeko zazpitakora joaten zen. Santa Klarako mojen komentuaren ondoan bizi zen eta lan ugari egiten zutela komentatzen du.</p>

27. Prozesioetan santua eramán izan du oinutsik

- **Erref:** EGB-018/048
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:13:44. **Bukatu:** 01:15:44
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

<p>Aste Santuko prozesioak. Santua eramaten joan izan da askotan oinutsik. Nondik nora egiten den prozesioa; lehen batzuetan Maalaraino ere joaten ziren. Ordu erdi inguru izaten zen. Abestu ere egiten zuten.</p>

28. Elgoibartar eta eibartarren arteko pikea

- **Erref:** EGB-018/049
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:15:44. **Bukatu:** 01:16:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Beti egon izan da pikea eibartar eta elgoibartarren artean. Eibartarrek elgoibartarrak sikuak zirela esaten omen zuten. Eibar handiagoa zen eta eibartarrak horretaz harro zeuden.

29. Eibar-Elgoibar futbol partiduetako giroa

- **Erref:** EGB-018/050
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 01:16:45. **Bukatu:** 01:17:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

<p>Elgoibar eta Eibarren arteko futbol partiduak zeudenean tren espeziala egoten zen eta Eibartik jende asko etortzen zen partidura. Gero kalean geratzen ziren eta giro ona egoten zen.</p>

30. Elkarte askotako kidea zenez, ez zen politikan sartu

- **Erref:** EGB-018/051
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 01:17:40. **Bukatu:** 01:18:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak

Laburpena:

Politikarako interesa beti izan du, baina ez da inoiz partidu konkretu batean sartu. Elkarte askotako kidea zenez, ezin zen politikan nahastu.

31. 16 urtetik jubilatutako arte "Estarta y Ecenarro"-n lanean

- **Erref:** EGB-018/055
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 01:23:56. **Bukatu:** 01:27:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Aita mekanikoa zen eta San Pedroko fabrika lan egiten zuen. Bera 16 urterekin hasi zen "Estarta y Ecenarro"-n lanean eta jubilatutako arte bertan jarraitu zuen. Tórner lanak egiten zituen hasieran, gero almagazako buru egin zuten eta gero bulegora pasatu zuten. Hasieran larunbatetan ere lan egiten zuten eta 10 ordu egiten zituzten. Gerora orduak gutxitzen joan ziren. Oporrak. Eulogio Estarta, nagusia, langileekin batera ibiltzen zen txikiteoan.

32. Lehenbizi gaztelaniazko irratiak; geroago Arrate irratiak

- **Erref:** EGB-018/063
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 01:30:40. **Bukatu:** 01:31:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:

<p>Lanean hasi eta lasterrera erosi zuten lehenbiziko irratiak. Radio San Sebasti&acuten; n edo Radio Nacional entzuten zuten. Gaztelaniaz bakarrik zeuden irratiak orduan. Arrate Irratia hasi zenean entzuten ziren trikitixa eta halakoak.</p>

33. Herriko armagin, aguazil eta serenoak

- **Erref:** EGB-018/064
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:31:55. **Bukatu:** 01:33:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Grabatua
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Elgoibarko armaginak: Gabilondo, Arrieta... Elgoibarren ez zegoen grabadore asko, Eibarrek zuen horretan fama. Aguazilak: Eugenio Arrien eta Benito Iruretagoiena. Eugenio aguazilaren inguruko kontuak. Serenoak: Justo Etxabe, Ziarda, Antonio Juaristi, Luis Artetxe...

34. Herriko pertsonaiak: notarioa, arrain-saltzaileak, zapatariak...

- **Erref:** EGB-018/065
- **Iraupena:** 0:04:28. **Hasi:** 01:33:50. **Bukatu:** 01:38:18
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Agerrezabal baserrikoak ekartzen zien eurei esnea. Arrain-saltzaileak: Emili, Angela Mendizabal... Errekadistak: Etxabe, Teodora Arriola, Dorita Aranguren. Azken bi hauek Donostiara joaten ziren. Notarioa: Natalio Arrien. Pelukeroak: Gorostiza eta Agapito. Azken hauek aita-semeak ibiltzen ziren Agapito eta Juan Gabilondo. Sastreak: Genaro Garate eta beste Garate bat. Harakina naparra zen: Bizente Unzilla. Okindegiak: Foterokoa, Ibarre... Zapatariak: Paula "kojia". Arotza: Antonio Unamunzaga. Iglesias anaiak lehenengo taxi-gidariak izan ziren.

35. Soldaduak etxeetan geratzen ziren lotan

- **Erref:** EGB-018/068
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 01:41:52. **Bukatu:** 01:43:32
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

<p>Nazionalak Azkaratetik behera sartu ziren Elgoibarrera, eta bere etxetik ikusi zuen. Jendeak beldurrez bizi izan zuen gerra garaia. Aurretik ez zuten inoiz etxerik ixten, baina ordutik aurrera bai. Etxeetara sartzen ziren eta bertan lotan ere geratzen ziren batzuetan.</p>

36. Kalamuakoa fronte gogorra; bonbardaketak

- **Erref:** EGB-018/069
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 01:43:32. **Bukatu:** 01:45:26
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Kalamuakoa izan zen inguruetako fronte gogorrena. Gogoratzen du hildako jendea nola ekartzen zuten herrira. 7 hilabetez egon zen frontea Elgoibarren. Irailetik apirilera egon ziren bertan eta, negua tarteko, gogorra izan zen. Eibarko eta Gernikako bonbardaketak nola bizi izan zituen.</p>

Transkripzioa

- Bueno, dirudi... gure inguruan, hamen, gertakari odoltsuenak Morkaiko menditik gertu izan ziala, ezta? Holan, ba, borroka gogorra egon al zan

Morkaiko aldian?

- A bai, hor Kalamuan, Kalamuan.
- Eta gogoratzen dozu hori? Zelan...
- Bai...
- ... Zelan bizi izan zan hori?
- ... Hildakua nola ekarri zaben. Hamentxe danok bildurrez ta...
- Herriko jendiak borrokatu zaban hortxe?
- Guk ez genduan ikusi, baiña egon da frentian, bata bestiaikin anaixa baten eta bestia hamen beste bat. Ta horrek izan dia zer gogorrak, momentu gogorrak.
- Ta gutxi gorabehera zenbat denboratan egon zian hor frentian?
- Hamen zazpi hillabete.
- Zazpi hillabete egon zan frentia Elgoibarren?
- Bai.
- Ordun, nahiko gogorra, ez?
- Bai, jolin! Ta gaiñera, negua! Sartu zian "treinta y uno de septiembre" ta gero, urten zaben, ez dakit, "veinti seis de abril" edo. Bonbardeau zebeñian Gernika.
- Alde ein zaben hemendikan?
- Bai.
- Eta zelan enterau ziñan Gernikako bonbardeuaz?
- Abioiak ikusi genduzen! Abioiak ikusi genduzen hor, Azkarate aldian. Bruu! Buelta ta "hor zeoze pasatzen dok ba..." ta [...] "Están bombardeando Eibar, están bombardeando Eibar" eta beste batek esan zaban: "Están bombardeando Guernica". Eta bai, ba. Ta egun bixen gorabeheria zan.
- Klaro, hamen, hona etortzen zan ta buelta emon ta harutzao, ez?
- Bai.
- Eta hamendikan entzun eitten zan, ez, zeoze?
- Bai.
- Bonbardeua ta...
- Bai, jo!
- Ta zerua zelan zauan ta...
- Bai.
- Ta nun zeunden zu ordun?
- Elgoibarren.
- Etxian?
- Etxian. Guk hamabost [urtekin] ez zakaun bildurrik, bueno...!
- Zu ez ziñan atera? Gerran ez zendun parte hartu?
- Ez, ez.

37. Fusilamenduak gerra garaian

- **Erref:** EGB-018/071
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:45:52. **Bukatu:** 01:47:38
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

<p>Fusilamenduak ere egon ziren gerra garaian. Osaba baten anaia fusilatu zuten Olason: Jose Alberdi. "Olasope" izeneko zentrala zegoen eta bertan telefonoa zuten. Erreketek batek gerrari buruz hitz egiten ikusi eta salatu egin

zituen. Epaiketa egin ostean, heriotza-zigorra ezarri zieten zazpi laguni. Bi fusilatu egin zituzten.</p>

38. Gosea gerra-ostean; errazionamendua

- **Erref:** EGB-018/072
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:47:38. **Bukatu:** 01:49:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra amaitu zenean poztu egin ziren alderi bietakoak. Herria ez zen asko apurtu gerra-denboran. Ezagun baten ama bonbardaketan hil omen zen. Gerra-ostean gose handia pasa zuten. errazionamendua.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-08-01

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com